

a nép szélesebb rétegeit, a férfiakat és nőket, a gyermekeket és felnőtteket egyaránt.

Rámutat az újjászületett testnevelés hibáira, a rekordhajszára és a nemtelen versengésre is, de példákkal igazolja, hogy ezek a hibák nem a testnevelés hibái, hanem korunk nyugtalan-ságában és szenzációhajhászásában keresendők, mert hiszen megnyilvánulnak a közélet minden területén.

Nevelői szempontból fontos még az a megállapítása, hogy a testnevelés ma már nemcsak testgyakorlást jelent, hanem a test mindenoldalú gondozását és mindazoknak a feltételeknek a biztosítását, melyek a testnek a szellemhez méltó működését és fejlődését biztosítják. Ennek a szélesebbkörű testnevelésnek több időre van szüksége, azért az iskolában több testnevelési alkalmat kíván.

Az amszterdami kongresszus tanácskozásainak eredményeit pontos elemzés alapján a következőkben látom:

- a) A testnevelés nem külső divat, hanem belső szükséglet.
- b) A testnevelés természetes fejlődés folyamánya és a mai művelődési viszonyokból következik.
- c) A testnevelés nem öncél, hanem eszköz a nevelés egyetemes céljának szolgálatában.
- d) A testnevelés az egész nevelés alapja és kiindulópontja.
- e) A testnevelés az egyéni boldogság és a nemzeti haladás kinésesháza.

Ha ezek a gondolatok átmennének a sportférfiak, orvosok és pedagógusok köztudatába; nemcsak a testnevelés jövő fejlődésének, hanem az egyetemes embernevelés tökéletesedésének is új, biztató osvényei indulnának meg az első kongresszussal. Ha pedig a nemzetek nagy tömegei is megéreznék e gondolatok nagyszerűségét legalább csak tizedrésznyre olyan mértékben, amely lelkesedéssel vonulnak a stadionra és az atlétikai pályákra, akkor a nemzetnevelés szempontjából nagy áldás fakadna a sportból.

Quint József.

IRODALOM.

Fináczy Ernő: Újabb pedagógiai törekvések. Rectori ünnepi beszéd. Budapest, 1928. (15 l.)

Még élénken emlékezünk azokra a magvas elnöki megnyitókra, amelyeket a szerző Társaságunkban tartott és amelyek a magyar tanügyi világban eseményszámba mentek. Fináczy ilyenkor egy-egy időszere s olykor kényes kérdést szemelt ki és tárt, tekintet nélkül a közfelfogásra, a tudomány világnál és saját meggyőződése szerint a hallgatóság elé. Mióta Társaságunk elnöki székéből távozott, csak az idén szólalt meg ismét az egyetem díszes dobogójáról. Rectori székfoglalójáról a Magyar Paedagogia már megemlékezett; most az egyetem alapításának évfordulóján mondott ünnepi beszéde van

előttünk, amely ugyancsak felette időszerű kérdésekkel foglalkozik. Avagy ki ne tudná, hogy az utolsó évtizedekben, de főleg a világháború után a reformok a tanügy és a nevelés terén valamennyi művelt államban új erőre kaptak s hogy ezzel párhuzamosan a pedagógiai irodalmi termelés is szinte aggasztó mértékben megnövekedett? Nap-nap után jelennek meg nem pusztán érdekes, hanem valóban értékes munkák is, amelyeket még a szakferfiak is már alig képesek számon tartani. Ilyen körülmények között az „újabb pedagógiai törekvéseknek“ ezt a leghivatottabb tollból származó, áttekinthető összefoglalását már eleve a legnagyobb hálával fogadhatjuk.

A szerző, a kísérleti lélektani és a bölcséleti pedagógia terén felmerült újabb törekvések kikapcsolásával, mindenekelőtt egy sereg „forradalmi szellemmel eltelt“ legszűkebb pedagógiai radikálizmusra valló munkát ismertet szinte megdöbbentő idézetek alakjában. (Itt az 5—6. l. előforduló „az egyik, egy másik, egy harmadik“ helyett vagy mellett, legalább a nyomtatott szövegben, nélkülöztük a szerzők neveit.) Az ezekben megnyilatkozó hihetetlen túlzásokat és képtelen ferdítéseket, a bennük megnyilatkozó pedagógiai (?) szabadosságot Fináczy elvi alapon könnyen megcáfolja, miközben a fősúlyt az erkölcsi jellem kialakulására veti, amelyre nézve Paulsen nyomán három örkérvényű kategórikus imperatívuszot állít fel: 1. Tanulj meg engedelmességedni! 2. Tanulj meg küzdeni! 3. Tanulj meg indulataid és szenvedélyeid fölött úrrá lenni! A minden áron újítóknak a mai nevelés- és oktatásügygel szemben támasztott súlyos kritikája az elfogulatlan szerzőt, aki egy félszázad folyamán leszűrt pedagógiai világnézettel rendelkezik, ezután arra bírja, hogy egyrészt maga is szóvá tegye a mai rendszer hiányait, másrészt higgadtan kutassa, vajjon az újítások között nem akad-e mégis egynémely megszívlelésre való dolog. Mi a beszédnek ezt a mély bölcseségtől áthatott, meggyőző érvelésű részét tartjuk legbecesebbnek, mert legtanulmányosabbnak: nem egy helyes útbaigazítással szolgál, amelyet a belátásos nevelő a maga hatáskörében is megvalósíthat. Teljesen fedi meggyőződésünket, hogy „az úgynevezett új iskolákban sok mindent meg lehet valósítani abból, amit a modern pedagógusok hirdetnek, mert ezeknek az iskoláknak igen kevés a növendékük“. Ezt kiegészítünk azzal, hogy az „új iskolához“ egyben új tanerők kellenek, ezeknek kiképzése pedig kiváló rátermettséget, céltudatos, mélyített eljárást és megfelelő ellátást feltételez, mert csak így lesznek képesek tettel-lélekkel, azaz teljesen, szent hivatásuknak élni: azt az egyénescsító lélektani elmélyedést és pedagógiai fanatizmust kifejtteni, amelyet ez az eszményi iskolanem feltétlenül megkövetel. Kisebbség tanulólétszám és nagyobb tanítói fizetések pedig olyan anyagi megterhelést jelentenek, amelyet manapság az Egyesült-Államok kivételével egyetlen ország sem bír el.

Fináczy beszédét mindenkinek el kellene olvasnia, aki a modern pedagógiai áramlatok útvesztőjében helyes eligazodásra akar szert tenni és nyugodt lelkiismerettel óhajt az *aurea mediocritas* mezsgyéjén haladni. A Néptanítók Lapja bölcs és hazafias cselekedetet művelt, amikor ezt a beszédet szélesebb köröknek hozzáférhetővé tette.

K. F.